

Datum 2024-06-18

Informationsklass Öppen

Diariennr (åberopas) A201.883/2024

Polismyndigheten

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L5@regeringskansliet.se

Er referens Ju2024/00351

Betänkandet En effektivare kontaktförbudslagstiftning - ett utökat skydd för utsatta personer (SOU 2024:13)

Sammanfattning

Polismyndigheten ställer sig bakom utredningens förslag och ser mycket positivt på att kontaktförbudslagstiftningens brottspreventiva funktion stärks.

Polismyndigheten lämnar vissa synpunkter på förslagen.

Polismyndighetens synpunkter

8.3 En utökad möjlighet att utfärda kontaktförbud

Polismyndigheten välkomnar utredningens förslag om att utöka dels grunderna för kontaktförbud, dels exemplifieringen av de omständigheter som ska beaktas vid riskbedömningen. Polismyndigheten ser också positivt på de förslag som lämnas angående de särskilt utvidgade kontaktförbuden, i synnerhet förslaget om att det vid bedömningen av förbudsområdets storlek särskilt ska beaktas att området är tillräckligt stort för att tillgodose behovet av skydd i det enskilda fallet. För att kontaktförbuden ska kunna utgöra ett reellt skydd är det av avgörande betydelse att polisen hinner agera vid en eventuell överträdelse.

Polismyndigheten saknar emellertid motsvarande överväganden kopplade till de utvidgade kontaktförbuden. Den problembeskrivning myndigheten redogjort för under utredningen (bl.a. i avsnitt 8.2.2) berör de utvidgade kontaktförbuden i samma utsträckning som de särskilt utvidgade kontaktförbuden. Utredningen föreslår att den s.k. sanktionstrappan behålls där tanken är att det ska vara möjligt att vidta mer ingripande åtgärder om det visar sig att syftet med den mindre ingripande åtgärden inte uppnåts. Ett särskilt utvidgat kontaktförbud kräver enligt utredningens förslag fortfarande

att ett utvidgat kontaktförbud överträtts, eller att det på grund av särskilda omständigheter finns en påtaglig risk för att förbudspersonen kommer att utsätta skyddspersonen för ett brott som innebär ett allvarligt angrepp på dennes liv, hälsa eller trygghet till person. Det är därför sannolikt att det alltså kommer beslutas om fler utvidgade kontaktförbud än särskilt utvidgade kontaktförbud. I dessa fall kommer problematiken med för små förbudsområden att kvarstå. Polismyndigheten föreslår därför att ett utvidgat kontaktförbud ska få omfatta ett större område än ett som är i närheten av skyddspersonens bostad, arbetsplats eller annat ställe där han eller hon brukar vistas, till exempel ett område som är i anslutning till dessa platser.

Av kontaktförbudslagstiftningens nuvarande lydelse framgår att begreppet *i anslutning till* används för att definiera det geografiska området för de särskilt utvidgade kontaktförbuden. Eftersom utredningens förslag innebär att dessa nu ska kunna avse större områden anser Polismyndigheten att även definitionen i lag bör ändras. Om begreppet *i anslutning till* används för att definiera det geografiska området för de utvidgade kontaktförbuden, kan förslagsvis begreppet *vid* användas avseende de särskilt utvidgade kontaktförbuden.

8.4.3 Bör elektronisk övervakning kunna användas vid samtliga former av kontaktförbud?

Polismyndigheten har under utredningen framfört att det är av stor vikt att myndigheten tillåts ta fram fler uppgifter om den övervakades position än vad som idag är möjligt. Utöver den skrivelse som myndigheten lämnat in till utredningen där behovet av kontinuerlig övervakning beskrivits, har myndigheten också framfört att den nuvarande regleringen under alla omständigheter måste utvidgas.

Positionering i samband med överträdelse m.m.

Den nuvarande regleringen tillåter att Polismyndigheten får ta fram uppgifter om förbudspersonens position endast när denne träder in i eller vistas i ett förbudsområde, eller när övervakningen hindras. Polismyndigheten ser positivt på utredningens förslag om att det ska vara tillåtet att ta fram positioneringsuppgifter även vid ett försvårande eftersom det är en absolut förutsättning för att kunna hantera larmen och i förlängningen utreda brott.

Det är ett stort problem att myndigheten får ta fram positioneringsuppgifter först när förbudspersonen *träder in i eller vistas inom* ett förbudsområde. När ett larm går görs en analys av om det är en överträdelse med risk för skyddspersonens säkerhet eller ett fellarm. Att myndigheten är förhindrad från att retroaktivt ta fram uppgifter om förbudspersonens position precis innan denne trädde in i förbudsområdet och efter den har lämnat området

medför att det är mycket svårt att få en helhetsbild av den övervakades rörelsemönster. Det innebär att elektronisk övervakning som skyddsåtgärd försämras och det påverkar myndighetens förutsättningar att kontrollera att förbudspersonen efterlever kontaktförbudet. Ytterst är det en fråga om rättssäkerhet. En invändning från förbudspersonen om att larmet beror på tekniska problem hade med enkelhet kunnat bekräftas eller vederläggas om det var möjligt att ta fram sådana positioneringsuppgifter. Denna problematik avhjälpas inte av att det blir möjligt att besluta om större förbudsområden.

Polismyndigheten har därför ett konkret och påtagligt behov av att regleringen i 26 § lagen (1988:688) om kontaktförbud utvidgas och föreslår att uppgifter om den övervakades position ska få tas fram *i samband med* att en överträdelse, ett hindrande eller ett försvårande inträffar. En sådan utvidgning sker inte för annat ändamål än för att kontrollera att kontaktförbudet efterlevs.

Positionering vid brott

Polismyndigheten har också fört fram behovet av att kunna använda positioneringsuppgifter för att utreda *andra brott* än de som är kopplade till den elektroniska övervakningen. När en person har elektronisk övervakning är det möjligt att, under de förutsättningar som medges i lag, ta fram uppgifter om hans eller hennes position under en begränsad tid. Ett inte otänkbart scenario skulle kunna vara att en skyddsperson, eller ett gemensamt barn, hittas död utanför ett förbudsområde och förbudspersonen delges misstanke om mord. Det skulle då finnas konkreta uppgifter om var förbudspersonen befann sig vid brottstillfället som hade varit av stor relevans för förundersökningen, såväl för att kunna bevisa förbudspersonens skuld som för att kunna skriva av misstanken mot denne. Med dagens reglering är det inte tillåtet att ta fram dessa positioneringsuppgifter. Polismyndigheten föreslår därför att det införs ytterligare en möjlighet att ta fram uppgifter om den övervakades position i de fallen han eller hon är misstänkt för ett allvarligt brott, t.ex. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år.

Gallring

Polismyndigheten anser att det nuvarande gallringskravet, som kräver att de positioneringsuppgifter som får tas fram förstörs efter två månader, är alltför snävt. Ett tekniskt larm skulle kunna bero på ett hindrande eller ett försvårande av den elektroniska övervakningen, men det kan också bero på t.ex. ofrånkomligt nätbortfall i vissa geografiska områden. Innan det finns anledning att anta att brott har begåtts och att förbudsperson medvetet utmanar kontaktförbudet krävs en djupare analys. Polismyndigheten bedömer att en sådan analys inte alltid ryms inom den nuvarande tidsramen och att gallringskravet därför är alltför snävt.

8.5.4 Åklagaren ska underrättas i samband med att verkställigheten av fängelsestraff och sluten ungdomsvård upphör

Polismyndigheten anser att den underrättelse Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse i vissa fall föreslås bli skyldiga att skicka till åklagare, även bör skickas till Polismyndigheten. På så sätt kan Polismyndigheten vidta relevanta skyddsåtgärder i ett tidigt skede och underställa ärendet åklagarens prövning.

8.5.5 Förbättrade möjligheter att delge beslut om kontaktförbud

Polismyndigheten är positiv till utredningens förslag om att det ska införas en möjlighet att genomföra husrannsakan i syfte att delge ett beslut om kontaktförbud. Det kan öka förutsättningarna för att delge en person som medvetet håller sig undan delgivning. Polismyndigheten anser att även reglerna om att hämta en förbudsperson till förhör bör ses över. Frågor om kontaktförbud ska handläggas skyndsamt och det kan uppstå situationer då det inom den tidsramen inte är möjligt att invänta att en kallelse till förhör inte hörsammas för att det ska bli tillåtet för åklagare att fatta beslut om hämtning. Polismyndigheten anser därför att det bör vara möjligt att hämta en person utan föregående kallelse när det är av vikt att ett förhör genomförs så snart som möjligt och det krävs för att ärendet ska bli klart för avgörande särskilt skyndsamt.

Yttrandet har beslutats av rikspolischefen Petra Lundh. Vid den slutliga handläggningen har rättschefen Gunilla Hedwall, gruppchefen Marie Skåninger och juristen Matilda Svahn, föredragande, deltagit.

POLISMYNDIGHETEN

Petra Lundh

Matilda Svahn

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli